

บทความวิจัยต้นฉบับ :
การประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบ
ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1
Evaluation of learning Desired Outcomes of Education Thailand
on Community Based Learning in Course Community Health Nursing I

กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์* ดิษฐพล ใจซื่อ** ณัฐพร คำศิริวิทย์***

ขนิษฐา ชนสมบัติ****และศุภกฤต สุริโย*****

Kittisak Kraichan* Dittaphol Jaisue** Natapon Kumsiruk***

Khanitha Tanasombat****and Supakrid Suriyo*****

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม*'*'*'*'*'*'*'*'*'*'*'

Srimahasarakham Nursing College*'*'*'*'*'*'*'*'*'*'*'

เบอร์โทรศัพท์ 08-4743-9911; E-mail: kittisak1@smnc.ac.th*

วันที่รับ 27 ส.ค. 2563; วันที่แก้ไข 24 ธ.ค. 2563; วันที่ตอบรับ 1 ก.พ. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติ โดย การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 134 คน ที่เรียนภาคทฤษฎี รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 จัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วางแผน/เตรียมการ ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการ และ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบข้อมูล 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (paired t-test) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาชาติก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32, S.D. = .36$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านผลเมืองที่เข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.56, S.D. = .41$) รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.34, S.D. = .36$) และด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.14, S.D. = .44$)

ข้อค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้ช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาชาติได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงควร

สนับสนุนและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับนักศึกษาพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ : มาตรฐานการศึกษาชาติ; การสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to study evaluation of learning Desired Outcomes of Education Thailand on Community Based Learning in Course Community Health Nursing I. A hundred and thirty-four nursing students were purposively recruited through Srimahasarakham Nursing College, Mahasarakham province. The Community Based Learning model composed of three components, including (1) Plan/Preparation (2) Intervention (3) Evaluation. Data were collected by using questionnaires and focus-group and were analyzed by using T-test statistics of 2 groups of paired samples T test (paired t-test), and content analysis was used in qualitative data.

The results of this study were as follow: evaluation of learning Desired Outcomes of Education Thailand on Community Based Learning after – before implementing the model in course community health nursing was higher than before studying with statically significance ($p < .01$). The evaluation was at a high level ($\bar{X} = 4.32$, $S.D. = .36$). Active citizen was at the highest level ($\bar{X} = 4.56$, $S.D. = .41$), followed by Learner person was at a high average level ($\bar{X} = 4.34$, $S.D. = .36$) and the Innovative

co-creator was at a high level ($\bar{X} = 4.14$, $S.D. = .44$)

To sum up, the Community Based Learning model could positively develop learning outcome in Desired Outcomes of Education Thailand and that should be used as the learning model for nursing students.

Keywords: Desired Outcomes of Education Thailand; Community Based Learning.

บทนำ

ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ปัจจุบันมีการปรับปรุงมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา และทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รับผิดชอบต่อความเป็นไทยและรู้บริบทสากล โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ซึ่งจะเป็นแนวทางของผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานดังกล่าว

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เช่นกัน โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล (professional meaning) ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้รับบริการ (client meaning) ในเชิงสังคมวิทยา มานุษยวิทยา มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและผู้รับบริการบนพื้นฐาน ความเอื้ออาทร ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากสภาพจริง ด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายมุ่งเน้นชุมชน เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (thailand qualifications framework for higher education; TQF: HEd) สาขาพยาบาลศาสตร์ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcomes) ของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามตามสมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของสภาการพยาบาล¹⁾ และเมื่อมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 ดังนั้น ในปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จึงนำนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติ โดยมาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน (2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม (3) ด้านบริการวิชาการ (4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย (5) ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งในด้านผลลัพธ์ผู้เรียน เพื่อให้ทราบปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่ง

ให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ ทั้ง 3 ข้อ คือ (1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ (2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศ และ (3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุข อย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก²⁾

ในปีการศึกษา 2561 ราชวิทยาลัยพยาบาลอนามัยชุมชน 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์-บัณฑิตชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการสอนในชั้นเรียน และใช้กรณีศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ พบว่าการบูรณาการ/เชื่อมโยง เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเนื่องจากในปีการศึกษา 2562 เริ่มนำมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 มาใช้ ดังนั้นจึงต้องมีการหารูปแบบการจัดการ

เรียนการสอนที่จะตอบสนองและสามารถประเมินผลลัพธ์ผู้เรียน ตามแผนการจัดการศึกษา ปี 2562 กลุ่มวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน กลุ่มวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม กำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ (community based learning หรือ CBL) ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน^[3] ดังนี้ (1) วางแผน/เตรียมการจัดการศึกษาชุมชน วิเคราะห์หลักสูตร ประชุมชี้แจงและออกแบบการเรียนรู้ (2) ขั้นตอนการเรียนรู้อิงชุมชน ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือนวัตกรรมสุขภาพในการดูแลสุขภาพครอบครัว และการสะท้อนคิด และ (3) ประเมินผล ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่ถูกประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน โดยเน้นความสำคัญไปที่ชุมชนหรือสังคมแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับชุมชนหรือสังคม ดังนั้น หากผู้สอนกำหนดให้ชุมชนถูกใช้เป็นฐานและเครื่องมือสนับสนุนการศึกษาจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้าน การทำงาน หัตถการ และทักษะทางวิชาชีพ^[4] กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ ใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบ

ชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนและผู้เรียนได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชนและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน^[5] จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ รอบรู้ด้านต่าง ๆ ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อให้บัณฑิตพยาบาลมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1

ขอบเขตการวิจัย

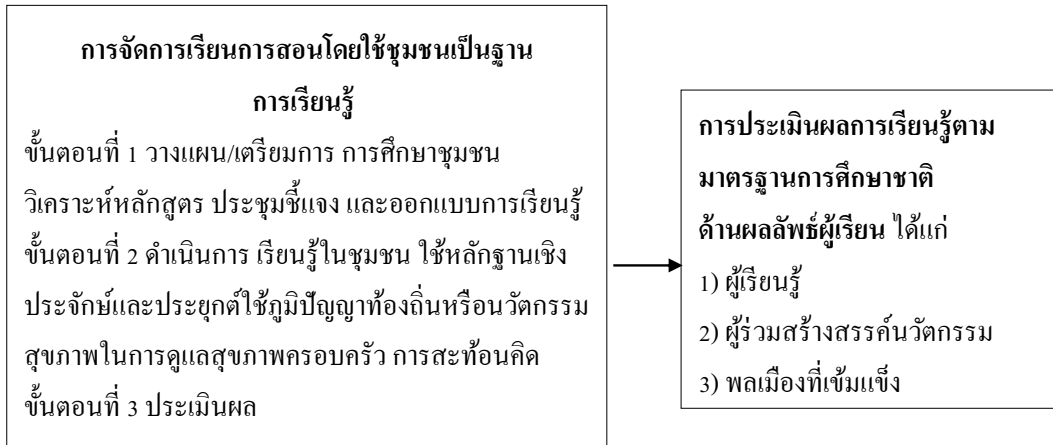
การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย โดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 หน่วยการเรียนรู้ หัวข้อการพยาบาลครอบครัว ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 พื้นที่ดำเนินการในชุมชนเขตตำบลท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม กลุ่มประชากร

คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวนทั้งหมด 134 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน สิงหาคม 2562 ถึง พฤศจิกายน 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการประเมินผลตามมาตรฐาน การศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบ ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาล อนามัยชุมชน 1 แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

เป็นฐานการใน มคอ. 3 รายวิชาการพยาบาล อนามัยชุมชน 1 มีการประชุมวางแผนการสอน ร่วมกับอาจารย์ผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนที่ลงไปปฏิบัติการ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น พร้อมทำหนังสือขออนุญาตลงพื้นที่ตามขั้นตอนระเบียบราชการ จัดทำแผนการสอนและคู่มือ การจัดการเรียนการสอน CBL ให้แก่ อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) ศึกษาการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 วางแผน/เตรียมการ กำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการ มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การเตรียมความรู้และทักษะที่จำเป็น จัดการสอนแบบบรรยายและสาธิตในหัวข้อ การพยาบาลครอบครัว (จำนวน 9 ชั่วโมง) ได้แก่ กระบวนการพยาบาลครอบครัว การประเมินภาวะสุขภาพครอบครัว การวินิจฉัยปัญหาและความต้องการของครอบครัว การวางแผนการพยาบาลครอบครัว การปฏิบัติการพยาบาล

ครอบครัว การดูแลสุขภาพที่บ้าน (home health care) เทคนิคการเยี่ยมบ้าน (home visit) การประเมินผล การพยาบาลครอบครัว และการพยาบาลครอบครัว ในภาวะต่าง ๆ

ระยะที่ 2 การเตรียมความพร้อม การสร้างความสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม มอบหมายบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในการลงพื้นที่ปฏิบัติการ โดยใช้กิจกรรมการละลายพฤติกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจและใช้แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดต่อการทำงานร่วมกันภายใต้สถานการณ์จริง เช่น กิจกรรมบัตรคำ แผนผังหัวใจ เกมสถานการณ์ การระดมสมอง และการนำเสนอผลการเรียนรู้หลังกิจกรรม (จำนวน 3 ชั่วโมง)

ระยะที่ 3 การปฏิบัติการให้การพยาบาลครอบครัว มอบหมายให้นักศึกษา กลุ่มละ 3 – 4 คนรับผิดชอบให้บริการ กลุ่มละ 1 ครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยครอบครัวที่มีภาวะปกติ ครอบครัวภาวะเบี่ยงเบน ครอบครัววิกฤต ครอบครัวเรื้อรัง และครอบครัวภาวะระยะสุดท้าย โดยใช้กระบวนการพยาบาล ของ Yura and Walsh^[6] (จำนวน 12 ชั่วโมง) ประกอบด้วย

assessment นักศึกษาประเมินภาวะสุขภาพครอบครัวโดยใช้เครื่องมือประเมิน INHOMESSS ร่วมกับการเครื่องมืออื่น ๆ ตามภาวะสุขภาพของผู้รับบริการ มีการระบุปัญหาข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล และความต้องการที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของผู้รับบริการ

planning มีการวางแผนการพยาบาล และนำเสนอต่อสมาชิกและอาจารย์ประจำกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางการดูแลสุขภาพครอบครัวอย่างเหมาะสม

การพัฒนาทักษะการใช้สื่อและภาษาเพื่อการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ

implementation ให้การพยาบาลตามแผนการพยาบาลที่กำหนดร่วมกับใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือนวัตกรรมสุขภาพในการดูแลสุขภาพครอบครัว มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แสวงหาวิธีการสืบค้นเพื่อนำนวัตกรรมสุขภาพมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ ภายใต้การให้คำแนะนำสนับสนุนช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และอาจารย์พี่เลี้ยงในพื้นที่ มีการทดลองใช้และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงผลงานให้มีคุณภาพ

evaluation ประเมินผลการพยาบาลหลังการให้บริการ โดยการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ และครอบครัว ส่งต่อผลการดำเนินการให้กับผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ได้ประสานงาน อสม. และแกนนำชุมชนในพื้นที่ ร่วมเป็นทีมปฏิบัติการไปพร้อมกับนักศึกษา โดยวางแผนลงให้บริการจำนวน 3 ครั้ง ร่วมกับอาจารย์ผู้สอนติดตามให้บริการและให้ข้อเสนอแนะและสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล การประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรม การสอบถาม การสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ ร่วมกับการใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้รับบริการ และผู้สอน ต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผลการประเมินพบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และครอบครัวต่อ การให้บริการวิชาการด้านสุขภาพ มีคะแนนเฉลี่ย 4.52 จากคะแนนเต็ม 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรม

การเรียนรู้แบบบูรณาการเรียนการสอนกับพันธกิจด้านบริการวิชาการในชุมชน มีคะแนนเฉลี่ย 4.23 จากคะแนนเต็ม 5 อยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนเห็นว่าได้พัฒนาวิธีการสอนที่หลากหลาย มีความเข้าใจในสถานการณ์ภาวะสุขภาพระดับครอบครัวในปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงกรณีศึกษากับการให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับนักศึกษาในการวางแผนการพยาบาลครอบครัว สร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับผู้เรียนเพื่อให้สามารถกระตุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นผู้รับผู้รับผิดชอบรายวิชาคืนข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยจัดส่งรายงานผลการศึกษาคูแลสุขภาพครอบครัว และประชุมเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ของผู้สอนและนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 ทั้งหมดจำนวน 134 คน ที่เรียนภาคทฤษฎีรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 หน่วยการเรียนรู้บทที่ 3 หัวข้อ การพยาบาลครอบครัว ใช้เวลาเรียนจำนวน 24 ชั่วโมง โดยแบ่งการเรียนทั้งรูปแบบการบรรยาย และการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แนวคำถามการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสบการณ์เชิงวิชาชีพของผู้วิจัย ลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ การประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาล

อนามัยชุมชน 1

2. แบบประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ด้าน คือ

2.1 ผู้เรียนรู้ ซึ่งมีข้อคำถาม จำนวน 19 ข้อ

2.2 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 6 ข้อ

2.3 พลเมืองที่เข้มแข็ง จำนวน 10 ข้อ โดยมีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (คะแนน 5 เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง นักศึกษา มีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ในเรื่องดังกล่าว ในระดับมากที่สุด คะแนน 4 มีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ในเรื่องดังกล่าว ในระดับมาก คะแนน 3 มีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ในเรื่องดังกล่าว ในระดับปานกลาง คะแนน 2 มีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ในเรื่องดังกล่าว ในระดับน้อย และคะแนน 1 มีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ในเรื่องดังกล่าว ในระดับน้อยที่สุด)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินนี้นำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (item objective congruence index) แล้วนำค่าตั้งแต่ 0.6 – 1 มาจัดทำเครื่องมือสรุปค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 จากนั้น นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปหาความเชื่อมั่นแล้วนำไปใช้จริง

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ ได้นำไปใช้กับกลุ่มทดลอง (try out group) คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ชั้นปีที่ 4 ซึ่งเคยมีประสบการณ์การเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นจำนวน 30 ชุด และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Coeficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89

วิธีการรวบรวมข้อมูล ภายหลังจากการผ่านการรับรอง และอนุมัติให้เข้าทำการศึกษาวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามแล้ว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างหลังเสร็จกิจกรรมการเรียน และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มตัวแทนนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 8-15 คน โดยใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบข้อมูล 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (paired t-test) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม (หมายเลข IRB 003/2562) ซึ่งกระทำโดยให้การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีการขออนุญาตใช้เทปบันทึกขณะสนทนากลุ่ม การสนทนากลุ่มเป็นแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ การนำเสนอข้อมูลกระทำในภาพรวมโดยไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งมีการลบและทำลายข้อมูลจากเทปบันทึกเมื่อสรุปผลการวิจัยแล้ว

ผลการวิจัย

ผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 (n=134 คน)

ค่าเฉลี่ย	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	Asymp. Sig (2-tailed)
	\bar{X}	s.d.	\bar{X}	s.d.		
ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ	3.72	.42	4.35	.36	-21.72	0.001**

**p < .01

เมื่อพิจารณาการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนเป็นรายด้านดังตารางต่อไปนี้

นักศึกษาพยาบาลมีประสบการณ์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยทุกคนได้ร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนการสอนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

ตาราง 2 ผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 เป็นรายด้าน (n=134 คน)

ผลการเรียนรู้	ก่อน		หลัง	
	\bar{X}	s.d.	การแปลผล	\bar{X} s.d. การแปลผล
1. ผู้เรียนรู้	3.67	.42	มาก	4.34 .36 มาก
2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.32	.48	ปานกลาง	4.14 .44 มาก
3. พลเมืองที่เข้มแข็ง	4.16	.57	มาก	4.56 .41 มากที่สุด
ภาพรวม	3.72	.42	มาก	4.32 .36 มาก

จากตาราง 2 พบว่า การประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด คือ (\bar{X} = 4.56) รองลงมาคือ ด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยระดับมาก (\bar{X} = 4.34) และด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (\bar{X} = 4.14)

เมื่อนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus group) มาสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประสบการณ์ ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1

ตามกระบวนการพยาบาลสำหรับบุคคลและครอบครัวในพื้นที่ชุมชน การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการเรียนรู้จริงในพื้นที่ การพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพบุคคลและครอบครัว การนำเสนอข้อมูลและแผนการดูแลสุขภาพบุคคลและครอบครัว การปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับอาจารย์ประจำกลุ่ม และการสรุปถอดบทเรียนในชั้นเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องในทางเดียวกันเกี่ยวกับประโยชน์และสิ่งที่ได้รับจากการเรียนการสอนในรายวิชานี้ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงที่เกิดจากตัวผู้เรียนเอง การเรียนในรูปแบบนี้ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้น

การลงมือปฏิบัติ และทำให้มองเห็นภาพและเข้าใจได้ดีมากกว่าการนั่งเรียนบรรยายในชั้นเรียน นอกจากนั้นยังสะท้อนถึงรูปแบบและกิจกรรม การเรียนการสอนที่มีการวางแผนและออกแบบ กิจกรรมที่ชัดเจน มีกิจกรรมเตรียมความพร้อม ก่อนการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง มีการกำหนด และมอบหมายใบงานที่ชัดเจน รวมทั้งอาจารย์ ผู้สอน สามารถเป็นที่ปรึกษาและติดตามให้คำแนะนำในการทำงานได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไร ก็ตามนักศึกษาพยาบาลได้สะท้อนถึงปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียน การสอน ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคด้านข้อจำกัดของ เวลาในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาอุปสรรค ด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน เช่น รถรับส่งใน การเรียนรู้ในพื้นที่ สภาพและความพร้อมใช้ของ อุปกรณ์ในกระเป๋า การเยี่ยมบ้าน รวมทั้งปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานกลุ่ม เช่น การบริหารจัดการเรื่องเวลาในการทำงาน การแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม

2. ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ชาติ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชน เป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาลอนามัย ชุมชน 1

2.1 ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้าน การเป็นผู้เรียนรู้

นักศึกษาพยาบาลได้ร่วมกันสะท้อน ความเข้าใจในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยมีความหมาย ได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากกระบวนการของ ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ผ่านการรับรู้ ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความหมาย และสรุปเป็นองค์ความ รู้ แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ ผ่าน การสังเกต ทดลอง พัฒนาปรับปรุง ประเมินผล

และนำกลับไปใช้ใหม่ โดยการเรียนรู้ที่ดีต้องไม่มี ที่สิ้นสุด ไม่มีการจำกัด สามารถปรับและยืดหยุ่น ได้ตามสภาพและบริบทของแต่ละสถานการณ์ และการเรียนรู้นั้นต้องเกิดประโยชน์และสามารถ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยในรายวิชาการ พยาบาลอนามัยชุมชน 1 นี้ นักศึกษาได้สะท้อนให้ เห็นว่าทุกกิจกรรมในการเรียนการสอนสามารถส่งเสริมให้เป็นผู้เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้นได้กล่าวถึงการมีภาวะผู้นำ ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยได้สะท้อนว่า การมีภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการทำงานกลุ่ม หรือการทำงานเป็นทีมอย่างยิ่ง การมีภาวะผู้นำ ไม่ใช่การเป็นหัวหน้ากลุ่มแต่เพียงอย่างเดียว แต่ สมาชิกทุกคนในทีมต้องมีภาวะผู้นำร่วมกันทุกคน โดยผู้เรียนได้ยกตัวอย่างการทำงานกลุ่ม คือ การมี ภาวะผู้นำจะช่วยให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น สมาชิกทุกคนจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง ทุกคนต้องร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้รับ มอบหมายให้ดีที่สุด

2.2 ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้าน การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

นักศึกษาพยาบาลสะท้อนถึงผล การเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านการเป็นผู้ร่วม สร้างสรรค์นวัตกรรม ได้แก่ การเป็นผู้ร่วม สร้างสรรค์นวัตกรรมจะต้องมีทักษะด้าน ความคิดและทักษะในการพัฒนานวัตกรรม ที่สามารถร่วมแก้ไขปัญหาสังคม โดยต้อง มีการจากองค์ความรู้หลากหลายด้าน มีการ สร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อ ประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชน ซึ่งในกิจกรรม การเรียนการสอนนี้ได้กำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริม

ให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม คือ การกำหนดให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพครอบครัว ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการในการพัฒนา ได้แก่ การศึกษากรอบแนวคิดในการพัฒนา การรวบรวมข้อมูลผู้รับบริการ การสืบค้นและการทบทวนวรรณกรรม การประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ การออกแบบและวางแผน การประดิษฐ์ชิ้นงาน การทดลองใช้ การพัฒนาปรับปรุง การนำไปใช้จริง และการกำกับติดตามประเมินผล ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาดังกล่าวเกิดจากการร่วมกันเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการและอาจารย์ผู้สอน ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมด้านสุขภาพที่สามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพผู้รับบริการได้จริง เช่น นวัตกรรมอุปกรณ์การออกกำลังกายสำหรับผู้ปวดตึง นวัตกรรมกายอุปกรณ์สำหรับการเคลื่อนไหวในผู้ป่วยสูงอายุ นวัตกรรมการบริหารจัดการยา และนวัตกรรมการปรับสิ่งแวดล้อมสำหรับที่อยู่อาศัย เป็นต้น

นอกจากนั้นนักศึกษาพยาบาลได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ว่า สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพที่สามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพผู้รับบริการได้อย่างแท้จริง โดยสิ่งที่ผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนในรายวิชา ได้แก่ วิชานี้ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมทำ

กล้าตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง อย่างอิสระ โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้แนะนำ ให้คำปรึกษาและติดตามกำกับอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

นักศึกษาพยาบาลได้กล่าวถึงความหมายการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งว่า เป็นการทำบทบาทหน้าที่ของตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เสียสละ ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจ สุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทร ไม่เพิกเฉยต่อปัญหาของครอบครัว ร่วมกันตรวจสอบและเป็นหูเป็นตา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ชุมชน โดยในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนนี้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนา ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ในการดูแลสุขภาพบุคคลและครอบครัว กิจกรรมการเตรียมความพร้อมผู้เรียน และกิจกรรมการพัฒนานวัตกรรมและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ โดยนักศึกษาได้สะท้อนว่ากิจกรรมดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพประชาชนได้อย่างเต็มที่ ทำให้ประชาชนมีความสุขสุขภาพดี นอกจากนี้กิจกรรมการดูแล สุขภาพบุคคลและครอบครัว ยังส่งเสริมให้ผู้เรียน ผู้รับบริการ ผู้ดูแลและผู้เกี่ยวข้องได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ร่วมกันดูแลตรวจสอบและติดตาม เพื่อความเป็นอยู่ที่สุขสงบของสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ประเมินผลตามมาตรฐาน การศึกษาชาติโดยการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ในรายวิชาการพยาบาล อนามัยชุมชน 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียน การสอน พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญ กับการเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลครอบครัว การเสริมทักษะการใช้กระบวนการพยาบาลใน การให้บริการครอบครัว การวิเคราะห์ตนเอง การปรับทัศนคติและทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานในชุมชน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความ มั่นใจ และมีทักษะในการประสานความร่วมมือ กับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น รวมถึงการได้รับความร่วม มือและมีส่วนร่วมของแกนนำด้านสุขภาพในพื้นที่ และประชาชนผู้รับบริการ เกิดจากการประสาน งานและประสบการณ์ที่ดีของประชาชนต่อการรับ บริการและเป็นพื้นที่เรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ในปีการศึกษาที่ผ่านมา สอดคล้องกับการศึกษา ของของ ภูษณิศา มีนาเขตร^[7] ที่พบว่า ผู้เรียนมี ระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียน การสอน แบบใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากสถานการณ์จริงในชุมชน นำความรู้จากการ เรียนในภาคทฤษฎีมาสู่การลงมือปฏิบัติ และยัง สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิ่นนเรศ กาศอุดม และคณะ^[8] พบว่า หลังการเรียนปัญหาเป็นหลัก แบบชุมชนเป็นฐาน นักศึกษามีผลการเรียนอยู่ใน ระดับดีขึ้น ไป มีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากขึ้น สืบเสาะแสวงหา ด้วยวิธีการต่าง ๆ ช่วย

ให้เกิดความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง เกิดการ วิเคราะห์ประเมิน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีคิด ประสพการณ์ มีการแก้ปัญหา หากคำตอบร่วม กันเป็นทีม เกิดการซึมซับประสบการณ์ใหม่และ โครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ทำให้มีการพัฒนาการทางปัญญามากขึ้น สร้าง หรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อ การจัดการปัญหา มา ประยุกต์ใช้ในการให้ การพยาบาลยังประโยชน์ แก่ชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบใช้ชุมชน เป็นฐานในรายวิชาอื่น ๆ ที่มีลักษณะและ วัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ แนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ ชุมชนเป็นฐาน สิ่งสำคัญคือต้องมีการเตรียมความ พร้อมให้กับนักศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงรูปแบบการ เรียน การสอน การพัฒนาทักษะด้านการพยาบาล และควรศึกษาวิจัยต่อเนื่องถึงผลการประยุกต์ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือการพัฒนานวัตกรรม สุขภาพเพื่อ การดูแลสุขภาพในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560). เอกสาร อัดสำเนา; 2560.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. มาตรฐานการ ศึกษาของชาติ 2561. [ออนไลน์]. (2561). [เข้าถึงเมื่อ วันที่ 1 กรกฎาคม 2562].

- เข้าถึงได้จาก www.moe.go.th/มาตรฐานการศึกษาของชาติ.
- [3] วิลภรณ์ ฤทธิคุปต์. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 2561; 11(3): 179 – 91.
- [4] Knight AL, Adelman AM. The family physician and home care. *Am Fam Physician* 1991; 44(5): 1733 – 37.
- [5] วิจารย์ พานิช. การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. นครปฐม: บริษัท ส เจริญการพิมพ์ จำกัด; 2557.
- [6] Helen Yura. *The Nursing Process* Helen Yura, Mary B. Walsh: Assessing, Planning, Implementing, Evaluating: Appleton & Lange; 1988.
- [7] ญานิศา มีนาเขตร และศิริทรัพย์ สีหะวงษ์. ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการใช้ Courseville ในรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพต่อ การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา 2562; 25(1): 74 – 87.
- [8] ปิ่นนเรศ กาศอุดม จุฬาวลี ชัยวงค์นาค พันธุ์ปริมล หงษ์ศรี และคณะ. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่าง
- มีวิจารณ์ของนักศึกษาพยาบาล. วารสารแพทยน์วี 2562; 46(2): 300 – 18.